

Луцук В. В.

завідувач кафедри кримінально-правових дисциплін
Львівського державного університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

«ПРАВОВИЙ ТРИУМВІРАТ» ПІД ЧАС ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ ДИРЕКТОРОМ ДБР ТА ЙОГО ЗАСТУПНИКАМИ

Відповідно до ч. 1 ст. 10 ЗУ «Про державне бюро розслідувань» керівництво діяльністю Державного бюро розслідувань здійснює його Директор, який частину своїх повноважень реалізує спільно із першим заступником Директора Державного бюро розслідувань і заступником Директора Державного бюро розслідувань.

В зв'язку з цим виникає питання в якій формі та яким способом здійснюється погодження першим заступником та/або заступником Директора реалізація Директором колективних повноважень.

На підставі аналізу чинного законодавства України можна зробити висновок, що термін «погодження» неодноразово у ньому використовується у двох аспектах.

Перший кримінальне процесуальне «погодження», яке реалізується прокурором в межах кримінального провадження та є засобом прокурорської діяльності спрямованим на попередження порушень закону. Окремі науковці вважають, що як погодження, так і відмова у погодженні є рішеннями, актом застосування законодавства, оскільки відповідають всім вимогам процесуального рішення: а) здійснюються владною особою; б) знаходяться в межах її компетенції; в) виражають владне рішення держави; г) являє собою результат вибору із визначених законом альтернатив; д) породжують, змінюють або припиняють певні відносини. Таким чином, погодження повинно відповідати вимогам законності, обґрунтованості, справедливості, своєчасності і правильності. Відсутність такого погодження тягне за собою недійсність прийнятого рішення

Другий аспект адміністративне погодження, яке застосовується у Законах України «Про судоустрій і статус суддів», «Про державну службу», «Про Національну поліцію» та відсутність якого на відміну від кримінального процесуального «погодження» не тягне за собою недійсність дій та рішень прийнятих без такого погодження. Саме у цьому аспекті потрібно розглядати погодження передбачене ЗУ «Про державне бюро розслідувань».

Це впливає із наступних міркувань. Відповідно до п. 8 ч. 1 ст. 3 ЗУ «Про державне бюро розслідувань» однією з засад його діяльності є засада єдиноначальності у поєднанні з колективним способом реалізації окремих повноважень Державного бюро розслідувань. Таким

чином, вперше у законодавстві яке регулює діяльність правоохоронних органів ввів елементи колегіальності у прийнятті певних рішень.

Зміст засади єдиноначальності у діяльності ДБР означає:

- Голова ДБР одноособово вирішує всі питання діяльності даного правоохоронного органу;

- Голова ДБР несе персональну відповідальність за діяльність Державного бюро розслідувань, зокрема законність здійснюваних Державним бюро розслідувань оперативно-розшукових заходів, досудового розслідування, додержання прав і свобод людини і громадянина

- всі одноособові накази і розпорядження Голови ДБР є обов'язковими для підпорядкованих працівників.

- Голова ДБР може одноособово змінити і скасувати відповідні рішення підпорядкованих йому працівників, не порушуючи при цьому принципу процесуальної самостійності слідчого органу Державного бюро розслідувань.

Варто зазначити, що, наділяючи Голову ДБР значними повноваженнями і високою мірою самостійності, єдиноначальність передбачає і його персональну відповідальність за рішення, що приймаються, особливо коли вони пов'язані із застосуванням заходів державного примусу і обмеження прав громадян. Керівникові надаються необхідні для функціонування повноваження, а також встановлюється персональна відповідальність за результати оперативно-службової діяльності.

Система органів ДБР має бути внутрішньо керована. Оперативність в управлінні цією системою потрібна в першу чергу для ухвалення швидких рішень в справі боротьби із злочинністю та іншими порушеннями законності, що не терплять зволікання. Швидкість в ухваленні рішень і персональна відповідальність позитивно відбиваються на здійсненні досудового розслідувані та протидії кримінальним правопорушенням.

Поєднання засад єдиноначальності та колегіальності вже було закріплено у законодавстві, зокрема у ЗУ «Про прокуратуру» від 5.11.1991 року, і було ліквідовано, як неефективне із прийняттям нового ЗУ «Про прокуратуру». Але завжди колегіальність розглядалась як право дорадчого голосу, оскільки виключно керівник органу має приймати рішення і реалізовувати завдання правоохоронного органу, і робити це він має одноосібно.

Перший заступник Директора ДБР та заступник Директора ДБР є особами, що перебувають у прямому підпорядкуванні Директора ДБР, оскільки вони призначаються на посаду та звільняються з посади Директором ДБР, він має повноваження давати їм обов'язкові до виконання вказівки і має щодо них дисциплінарну владу, а вони

зобов'язані виконувати його накази і розпорядження (статті 11 і 12 Закону «Про Державне бюро розслідувань»).

Також при тлумаченні даної норми потрібно враховувати наступні законодавчі положення: керівництво діяльністю Державного бюро розслідувань здійснює його Директор (ч. 1 ст. 10 Закону), Директор Державного бюро розслідувань несе відповідальність за діяльність Державного бюро розслідувань (п. 1 ч. 1 ст. 12 Закону). Як впливає із цих законодавчих положень усі рішення щодо діяльності ДБР і відповідальність з його діяльність лежить саме на Директорові, а тому він приймає рішення самостійно після чого погоджує їх з першим заступником та заступником Директора Державного бюро розслідувань.

Фактично законодавець не регулює час, протягом якого перший заступник та заступник повинні погодити рішення Директора. Вважаємо, що вони повинні зробити це якнайшвидше з дотриманням розумних строків, а враховуючи важливість питань, які ними погоджуються цей строк має становити від 24 до 72 годин, залежно від характеру рішення, яке погоджується. Конкретні строки мають бути визначені у Наказі Директора ДБР щодо погодження його рішень. Затягування з прийняттям рішення може призвести до унеможливлення роботи ДБР, негативно позначиться на ході досудового розслідування справ підслідних ДБР.

Закон не визначає, у якій формі повинно здійснюватися дане погодження, однак виходячи із вищенаведеного та існуючих підходів у доктрині кримінального процесу таке погодження має здійснюватися виключно у письмовій формі. Щодо способу погодження варто зазначити, що це може бути як письмовий реквізит на рішенні прийнятому Директором, так і окремий документ, наприклад протокол наради, у якому зазначено рішення, яке розглядалося та наявні підписи Директора, його першого заступника та заступника щодо прийняття відповідного рішення. Крім того, у разі відсутності погодження протягом встановленого строку, можна вважати, що рішення Директора Бюро погоджено із його заступниками.